Ankenævnet for Forsikring

Den 30. september 2015 blev i sag nr. 88060:

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx
xxxxxxxxxxxxxxxx
xxxxxxxxxxxxxxx

mod

PensionDanmark
Langelinie Allé 41
2100 København Ø

afsagt

k e n d e l s e :

Forsikringstageren har pensionsordning i PensionDanmark. Han klager over, at selskabet har ændret reglerne for indsættelse af begunstigede med den virkning, at den begunstigelseserklæring, som han sendte til selskabet i november 2011, er blevet slettet.

Selskabet har anført, at ændringen af reglerne om begunstigelse er sket i overensstemmelse med forsikringsbetingelserne.

I begunstigelseserklæring af 23/11 2011 til selskabet har klageren bl.a. anført:

> "Forsikringerne tilfalder mig, såfremt jeg er i live på forfaldstidspunktet.
>
> Er jeg afgået ved døden, tilfalder forsikringerne min ægtefælle:
> ..., cpr. nr. ...
>
> Subsidiært forsikredes 2 børn:
> ..., cpr. nr. ...
> ..., cpr. nr. ...
> til lige deling.
>
> Er en af ovennævnte børn afgået ved døden på udbetalingstidspunktet tilfalder forsikringerne denne arvings livsarvinger."

Ved brev af 17/1 2012 til klageren bekræftede selskabet, at indholdet af begunstigelseserklæringen var noteret.

Af selskabets brev af 10/4 2014 til klageren fremgår det bl.a.:

> "Vi skriver til dig, fordi du tidligere har taget stilling til, hvem der skal have udbetalt pengene, når du dør.
>
> På det tidspunkt valgte du nogle primære begunstigede. Hvis en eller flere af disse personer dør før dig, valgte du, at nogle andre i så fald skal have udbetalt pengene (alternative begunstigede).
>
> **Mere enkel løsning**
> Vi har nu gjort det mere enkelt og lettere at indsætte begunstigede. Helt konkret har vi fjernet de alternative begunstigelser, så kun de primære begunstigede er omfattet. Det giver dig et bedre overblik.
>
> Se, hvem der er begunstiget på pension.dk/dinpension. Det er også her, du kan vælge, hvem der skal have udbetalt pengene og ændre på fordelingen.
>
> Det er vigtigt, at du sikrer, at de begunstigede passer med dit ønske til, hvem der skal have pengene, når du dør. Vi vil derfor opfordre dig til at logge ind og sikre dig, at forholdene er korrekte."

Ved brev af 2/5 2014 til selskabet meddelte klageren, at han ikke var interesseret i ændringen i muligheden for begunstigede, og han oplyste, at han ønskede at den hidtidige begunstigelseserklæring fortsat skulle gælde.

Ved brev af 24/12 2014 til klageren oplyste selskabet, at klagerens begunstigelse var ændret. Klageren meddelte ved brev af 6/2 2015, at han fortsat ikke var enig i ændringen, og at denne kun var midlertidig.

I brev af 8/5 2014 til klageren har selskabet bl.a. anført:

> "Jeg har forståelse for, at du er utilfreds med ændringen. Dog vil jeg gøre opmærksom på følgende mulighed for, at udbetalingen ved dødsfald alligevel sker, som du ønsker.
>
> Du kan ændre begunstigelsen og indsætte din ægtefælle som begunstiget med 98 pct. og dine to døtre med 1 pct. hver. På den måde vil dine to døtre modtage hele beløbet til lige deling, hvis din ægtefælle er afgået ved døden før dig."

I klageskema af 13/5 2015 til nævnet har klageren bl.a. gjort gældende:

> "**1. Sagsfremstilling, kort redegørelse for sagen.**
> Pension Danmark har slettet min oprindelige begunstigelseserklæring af 17. januar 2012. Dette betyder, at der kun kan oprettes primære begunstigede, og mine alternative begunstigede er slettet, dvs. at hvis én af mine døtre dør, får hendes livsarvinger ingen udbetaling.
> ...
> **2. Hvad vil De konkret opnå hos selskabet?**

3. 88060

At udbetalingen på min pension sker som oprindeligt aftalt iflg. begunstigelseserklæringen af 30. november 2011.
...
Supplerende redegørelse vedr. punkt 1.

På min arbejdsmarkspension hos Pension Danmark (PDK) har PDK den 10. april 2014 slettet min oprindelige begunstigelseserklæring af 30. november 2011 med den begrundelse 'at det giver dig et bedre overblik'.

Min oprindelige begunstigelseserklæring:
Min Kone ... får 100% ved min død.

Er ... død sker udbetalingen til vore 2 døtre ... og ... til lige deling. Er en af de subsidiært begunstigede (... eller ...) død skal udbetalingen ske til dennes livsarvinger.

Jeg ønsker ikke pensionen udbetalt til boet, da vi har en 3. datter ..., der er svært handicappet. ... skal ikke have del i pensionen, da der er sørget for hende på anden vis.

Den løsning PDK har foreslået er: 98% til ..., 1% til ... og 1% til .... Det er ikke, hvad jeg ønsker, for hvis ... eller ... er død på udbetalingstidspunktet, skal udbetalingen sker til dennes livsarvinger.

Det giver PDK ikke mulighed for, da udbetalingen sker til ..., ... og .... Er ... eller ... død skal udbetalingen ske til de øvrige personer ovenfor der er i live, dvs. ikke til den dødes livsarvinger, som var ønsket på den oprindelige begunstigelseserklæring.

Supplerende redegørelse vedr. punkt 2.
At udbetalingen på min pension sker som oprindeligt aftalt.

Jeg har midlertidig ændret begunstigelsen som PDK anbefalede den 19/12 2014, da PDK havde annulleret den oprindelige. Jeg har gjort PDK opmærksom på, at jeg ikke er tilfreds med deres løsning og vil sende en klage til Ankenævnet for Forsikring, for at få den oprindelige begunstigelseserklæring af 30. november 2011 tilbage.

Min kone har en lignende begunstigelseserklæring på hendes pension hos … og …, og det giver ingen problemer."

Selskabet har i brev af 16/6 2015 til nævnet bl.a. anført:

"Begrundelse
PensionDanmark er et arbejdsmarkedsrelateret livsforsikringsselskab, der ejes af overenskomstparterne. I bestyrelsen sidder repræsentanter for overenskomstparterne, der træffer beslutning om pensionsordningens indhold mv. på medlemmernes vegne i medfør af den fuldmagt, som følger af, at pensionsordningen er en del af den kollektive overenskomst.

Som det fremgår af § 4, stk. 2 og stk. 3 kan alle regler i forsikringsbetingelserne som følge af fuldmagtsforholdet, jf. stk. 1, uden varsel ændres efter beslutning i PensionDanmarks bestyrelse.

Standardbegunstigelsen i pensionsordningen, jf. forsikringsbetingelsernes § 20, stk. 6 er:

'Hvis medlemmet ikke har bestemt hvem, der skal have udbetalingen ved dødsfald, bliver det samlede beløb fra selskaber udbetalt til medlemmets 'nærmeste pårørende':

Ved medlemmets 'nærmeste pårørende' forstås i nævnte rækkefølge:

- medlemmets ægtefælle eller registreret partner,
- medlemmets samlever, hvis samlivet har varet mindst to år, eller medlemmet har fællesbarn med samleveren,
- medlemmets børn, eller
- medlemmets arvinger ifølge testamente eller lov

Jf. forsikringsaftaleloven § 105a. Er der ingen arvinger efter 'nærmeste pårørende' udbetales engangsbeløbet ikke.'

Såfremt medlemmet ikke ønsker 'nærmeste pårørende' som begunstigede, har medlemmet visse muligheder for selv at indsætte begunstigede.

Pr. maj 2014 tilpassede PensionDanmark medlemmernes muligheder for at indsætte begunstigede.

Formålet med ændringen var at gøre det nemmere for medlemmerne at opdatere deres begunstigelsesbestemmelse, således at indsættelsen hele tiden passede til det enkelte medlems situation.

Med ændringen tilpassede man muligheden for indsættelse af begunstigede til alene at kunne indsætte primære begunstigede.

Vi orienterede om ændringen til samtlige medlemmer i PensionDanmark med registrerede subsidiære begunstigede ved brev af 10. april 2014, jf. bilag 4.

Overfor klageren som ønskede en begunstigelse, der indeholdt både primære, subsidiære og tertiære begunstigede tilbød vi følgende løsning:

- Indsættelse af ægtefælle med 98 pct., og øvrige med 1 pct. hver (her døtrene). På den måde ville de to begunstigede med 1 pct. modtage hele beløbet til lige deling, hvis ægtefællen var afgået ved døden inden medlemmet.

Dermed tager begunstigelsen højde for det primære ønske - nemlig at sørge for at såfremt ægtefællen er afgået ved døden, er de begunstigede til lige deling 2 af medlemmets 3 døtre.

Medlemmet må således tilpasse sin begunstigelse, så den til enhver tid passer til hans familiære situation. Dette er også formålet bag PensionDanmark tilpasning af begunstigelsesmulighederne - Netop at medlemmerne sørger for at tage aktivt stilling til deres begunstigelse og til enhver tid gældende situation.

Såfremt medlemmerne ønsker på forhånd at tage højde for alle situationer i tilfælde af død, anbefaler vi, at man etablerer testamente og - afhængig af evt. personer i 'nærmeste pårørende'-personkredsen - at fravælge begunstigelsen i PensionDanmark. Dermed går udbetalingen ved død i boet, og kan fordeles efter testamentets ønsker.

I forhold til nærværende klagesag skal det anføres, at ændringen af begunstigelsesmuligheden er sket i overensstemmelse med de gældende retningslinjer i PensionDanmark for indførsel af nye produkter og produktændringer.

Det må på baggrund af ovenstående fastholdes, at PensionDanmark har foretaget en gyldig tilpasning af begunstigelsesmulighederne i pensionsordningen i PensionDanmark, og at klageren er behørigt informeret herom, og at klagerens begunstigelsesbestemmelse, og muligheder for indsættelse af begunstigede, er omfattet af denne ændring."

I forsikringsbetingelserne gældende fra 1/6 2011 hedder det bl.a.:

"**§ 4 Ændring af forsikringen**

Stk. 1. PensionDanmark er et arbejdsmarkedsrelateret livsforsikringsselskab, der ejes af overenskomstparterne (fagforeninger og arbejdsgiverorganisationer). I PensionDanmarks bestyrelse sidder repræsentanter for overenskomstparterne. Disse repræsentanter træffer beslutning om pensionsordningen indhold mv. på medlemmernes vegne i medfør af den fuldmagt, som følger af et medlemskab af en faglig organisation, og at pensionsordningen er omfattet af overenskomsten.

Stk. 2. Som følge af fuldmagtsforholdet, jf. stk. 1, kan alle regler i forsikringsbetingelserne uden varsel ændres efter beslutning i PensionDanmarks bestyrelse.

Stk. 3. Hvis forsikringen senere bliver ændret på grund af bestyrelsens beslutning, og ændringen betyder, at medlemmet bliver omfattet af flere, færre eller andre ydelser, bliver forsikringen fuldstændig omberegnet i forbindelse med ændringen til de nye ydelser.

...

Afsnit G Betingelser for forsikringen ved dødsfald

§ 20 Forsikringen ved dødsfald

Stk. 1. Dette afsnit indeholder de særlige regler, som gælder for forsikringen ved dødsfald, sammen med de generelle forsikringsbetingelser.

Stk. 2. Forsikringen ved dødsfald kan bestå af et mindstebeløb. Reglerne om mindstebeløbet fastsættes af PensionDanmarks bestyrelse.

...

Stk. 4. Medlemmet kan bestemme hvem, der skal have udbetalingen ved dødsfald. Medlem skal meddele dette skriftligt til PensionDanmark på papir eller elektronisk ved brug af digital signatur.

Stk. 5. Hvis medlemmet har bestemt hvem, der skal have udbetalingen ved medlemmets død, bliver det samlede beløb fra PensionDanmark udbetalt til den eller de personer.

Hvis den samlede udbetaling ved dødsfald indeholder beløb efter loven, kan det dog i loven være bestemt, hvem PensionDanmark skal udbetale dette beløb til.

Stk. 6. Hvis medlemmet ikke har bestemt hvem, der skal have udbetalingen ved dødsfald, bliver det samlede beløb fra selskaber udbetalt til medlemmets 'nærmeste pårørende'.

Ved medlemmets 'nærmeste pårørende' forstås i nævnte rækkefølge:

- forsikringstagerens ægtefælle eller registreret partner,
- forsikringstagerens samlever, hvis samlivet har varet mindst to år, eller forsik-

ringstageren har fællesbarn med samleveren, forsikringstagerens børn, eller
- forsikringstagerens arvinger ifølge testamente eller lov.

Jf. forsikringsaftaleloven § 105a. Er der ingen arvinger efter 'nærmeste pårørende' udbetales engangsbeløbet til kollektivet.

Medlemmet kan efter regler fastsat af PensionDanmark vælge mellem at forhøje, nedsætte eller fravælge mindstebeløbet. Medlemmet kan ændre mindstebeløbet på PensionDanmarks hjemmeside eller ved skriftlig eller telefonisk kontakt til PensionDanmark."

I forsikringsbetingelserne gældende fra 1/4 2014 hedder det bl.a.:

"**§ 4. Ændring af pensionsordningen**

Stk. 1. PensionDanmark er et arbejdsmarkedsrelateret livsforsikringsselskab, der ejes af overenskomstparterne (fagforeninger og arbejdsgiverorganisationer). I PensionDanmarks bestyrelse sidder repræsentanter for overenskomstparterne. Disse repræsentanter træffer beslutning om pensionsordningen indhold mv. på medlemmernes vegne i medfør af den fuldmagt, som følger af, at pensionsordningen er en del af den kollektive overenskomst.

Stk. 2. Som følge af fuldmagtsforholdet, jf. stk. 1, kan alle regler i forsikringsbetingelserne uden varsel ændres efter beslutning i PensionDanmarks bestyrelse.

Stk. 3. Hvis pensionsordningen senere bliver ændret på grund af bestyrelsens beslutning, og ændringen betyder, at medlemmet bliver omfattet af flere, færre eller andre ydelser, bliver pensionsordningen fuldstændig omberegnet med virkning fra det tidspunkt, ændringen til de nye ydelser træder i kraft.

...

Afsnit G Betingelser for forsikringen ved dødsfald

§ 20 Forsikring ved dødsfald

Stk. 1. Dette afsnit indeholder de særlige regler, som gælder for forsikringen ved dødsfald, sammen med de generelle forsikringsbetingelser.

...

Stk. 4. Medlemmet kan bestemme hvem, der skal have udbetalingen ved dødsfald. Medlemmet skal meddele dette skriftligt til PensionDanmark på papir eller elektronisk ved brug af NemID.

Hvis medlemmet senere ønsker at ændre på, hvem der skal have udbetalingen, skal ændringerne også meddeles skriftligt til PensionDanmark på papir eller elektronisk ved brug af NemID.

Stk. 5. Hvis medlemmet har bestemt hvem, der skal have udbetalingen ved medlemmets død, bliver det samlede beløb fra PensionDanmark udbetalt til den eller de personer.

Hvis den samlede udbetaling ved dødsfald indeholder beløb efter loven, kan det dog i loven være bestemt, hvem PensionDanmark skal udbetale dette beløb til.

Stk. 6. Hvis medlemmet ikke har bestemt hvem, der skal have udbetalingen ved dødsfald, bliver det samlede beløb fra selskaber udbetalt til medlemmets 'nærmeste pårørende'.

Ved medlemmets 'nærmeste pårørende' forstås i nævnte rækkefølge:

- medlemmets ægtefælle eller registreret partner,
- medlemmets samlever, hvis samlivet har varet mindst to år, eller medlemmet har fællesbarn med samleveren,
- medlemmets børn, eller
- medlemmets arvinger ifølge testamente eller lov

Jf. forsikringsloven § 105a: Er der ingen arvinger efter 'nærmeste pårørende', udbetales engangsbeløbet ikke."

Nævnet udtaler:

Det fremgår af sagen, at selskabet i brev af 17/1 2012 bekræftede, at klagerens begunstigelseserklæring af 23/11 2011 – der indeholdt både primær og alternativ begunstigelse - var blevet noteret af selskabet.

Det fremgår af de i 2011 gældende forsikringsbetingelser § 20, stk. 4, at "Medlemmet kan bestemme hvem, der skal have udbetalingen ved dødsfald." Adgangen for medlemmet til at bestemme en begunstigelse ses ikke at være begrænset.

Selskabet har henvist til forsikringsbetingelsernes § 4, hvoraf det fremgår, at reglerne i forsikringsbetingelserne kan ændres uden varsel af PensionDanmarks bestyrelse, og at der med hjemmel heri er sket en ændring således, at det ikke længere er muligt at indsætte alternative begunstigelser, ligesom tidligere indsatte alternative begunstigelser er blevet fjernet.

Nævnets flertal udtaler herefter:

Af § 20 i forsikringsbetingelserne gældende pr. 1/4 2014 fremgår det fortsat, at "Medlemmet kan bestemme hvem, der skal have udbetalingen ved dødsfald. Medlemmet skal meddele dette skriftligt til PensionDanmark på papir eller elektronisk ved brug af

NemID.". I forsikringsbetingelserne ses der fortsat ikke at fremgå en begrænsning i muligheden for medlemmerne til at vælge alternative begunstigelser.

I forsikringsaftalelovens § 102, stk. 1, fremgår det, at forsikringstageren kan indsætte en anden som begunstiget. I § 102, stk. 2, er det anført, at forsikringstageren kan tilbagekalde indsættelsen, medmindre der over for den begunstigede er givet afkald herpå.

Flertallet finder på baggrund heraf, at det tilkommer forsikringstageren at indsætte eller tilbagekalde begunstigelser i relation til en livsforsikring. Flertallet finder, at selskabet – selv om bestyrelsen i henhold til forsikringsbetingelsernes § 4 har ret til at foretage ændringer i forsikringsbetingelserne - ikke ved en praksisændring kan tilbagekalde allerede indsatte begunstigelser på vegne af sine medlemmer, hvis medlemmet modsætter sig en sådan ændring. Sådanne ændringer kan – mod medlemmets vilje - alene omfatte fremtidige begunstigelser, der foretages af medlemmerne. Der er også lagt vægt på, at selskabet ikke over for klageren eller nævnet er fremkommet med sådanne vægtige hensyn til selskabets forretningsgange eller økonomiske forhold, at dette skulle kunne begrunde, at selskabet skulle have adgang til at annullere en begunstigelsesklausul, som selskabet allerede har accepteret og registreret i sine systemer.

De almindelige regler om passivitet og forældelse finder anvendelse på medlemmets ret til at fastholde retten til begunstigelse foretaget forud for selskabets praksisændring i april 2014. Klagerens krav er hverken forældet eller bortfaldet ved passivitet.

Nævnets mindretal udtaler:
Efter mindretallets opfattelse, har nævnet ikke hjemmel til at tilsidesætte den af selskabet foretagne ændring i adgangen til indsættelse af alternative begunstigelser, der må anses for at ligge inden for selskabets adgang til at foretage ændringer i forsikringen i medfør af forsikringsbetingelsernes § 4.

Der træffes afgørelse efter stemmeflertallet.

9. 88060

Som følge heraf

b e s t e m m e s :

Selskabet, PensionDanmark, skal anerkende, at selskabet ikke var berettiget til at fjerne den af klageren foretagne begunstigelse af 23/11 2011, og skal anerkende at begunstigelseserklæringen af 23/11 2011 fortsat finder anvendelse.

Svend Bjerg Hansen
Udskriftens rigtighed bekræftes

Carsten Sennels